

ת"פ (חיפה) 16851-07-23 - מדינת ישראל נ' דריה ורלין

ת"פ (חיפה) 16851-07-23 - מדינת ישראל נ' דריה ורלין ואח'שלום חיפה

ת"פ (חיפה) 16851-07-23

מדינת ישראל

נגד

1. דריה ורלין

2. אלכסנדר ורלין

בית משפט השלום בחיפה

[20.11.2024]

כבוד השופט לירן חיים

החלטה

1. בקשת הסנגוריה הציבורית (להלן: "הסנגוריה") לעיון מחדש בהחלטה מיום 14.7.24 בה הוחלט כי הסנגור הציבורי שמונה לנאשם ישמש כסנגור מלווה. הבקשה הוגשה ביום 18.11.24 ונדונה ביום 19.11.24, במסגרת דיון שנקבע זה מכבר בתיק. עמדת המאשימה (בדיון מיום 25.3.24) הייתה היא כי מינוי סנגור מלווה נדרש בנסיבות התיק. ביחס לבקשה הנוכחית ציינה המאשימה, כי כלל החששות שהועלו בדבר מינויו של סנגור מלווה הם תיאורטיים בשלב זה.

2. ברקע הדברים, כתב אישום שהוגש כנגד הנאשם וזוגתו (נאשמת 1) בו מיוחסים להם עבירות של קבלת דבר במרמה בגין פעילות בזירת מסחר והלבנת הון בהיקפים של 390,000,000 ₪. כמו כן, לנאשם מיוחסות גם עבירות מס בהתאם לסעיף 220 לפקודת מס הכנסה, בהיקף שאינו פוחת ממיליון וחצי שקלים. לנאשמת מונה ייצוג מטעם הסנגוריה ואילו הנאשם סירב לקבל ייצוג משפטי אף לאחר שמונה לו סנגור. יצוין, כי סירובו של הנאשם הועלה לראשונה עוד בטרם הועבר התיק למותב זה. במהלך הדיונים הנאשם שב והסביר את סירובו העיקש בחוויות שחווה בשלב מעצר הימים ובמסגרת הליכי החילוט שהובילו אותו למסקנה כי עליו לייצג את עצמו.

3. בפתח הדברים יש לציין כי לאחר הדיון האחרון בחודש יולי, ומתן ההחלטה בדבר מינוי סנגור מלווה, הסכים הנאשם כי הסנגור שמונה ייצג אותו בקשר להליכים המקדמיים בתיק (עמוד 21 שורות 6-1 לפרוטוקול). מועד לדיון בתוצאות ההליכים המקדמיים נקבע ליום 19.11.24, כאשר ערב הדיון הוגשה הבקשה נשוא החלטה זו. יצוין, כי הבקשה הוגשה בלא שהסנגוריה הצביעה על שינוי נסיבות שהתרחש לאחרונה, אף שבית המשפט שאל בעניין זה. משכך, נראה שטוב היה אילו הייתה מוגשת הבקשה בסמוך למתן ההחלטה המקורית, בחודש יולי, וייתכן ובכך היה לייעל את ההליכים המקדמיים שבפועל לא בוצעו.

4. לגופם של דברים, הסנגוריה לא הצביעה על נסיבות חדשות מההחלטה המקורית המצדיקות שינויה בעת הזו. ההפך הוא הנכון. בדיון הראשון בתיק עמד בפני בית המשפט נאשם שכלל לא הסכים לבחון אפשרות ייצוג ואף לא ייעוץ. נכון להיום, נראה כי הנאשם מבין טוב יותר את הקשיים הניכרים הקיימים באי הבנתו את סדרי הדין והראיות ובתקשורת בלתי אמצעית מול הפרקליטות. לראיה, הנאשם עצמו ביקש בדיון היום כי הסנגור המלווה ימשיך במלאכתו (עמוד 26 שורות 28-29 לפרוטוקול). לכך יש להוסיף כי בדיון הקודם הנאשם גם הסכים כי הסנגור ייצג אותו באופן מלא במסגרת ההליכים המקדמיים, כפי שפורטו לעיל. עוד ציין הנאשם, כי אי ההסכמה לייצוג בשלב זה אינה נוגעת לסנגור הספציפי שמונה (עמוד 26 שורה 20 לפרוטוקול), כי אם לחוסר אמון כללי שנוצר משלבים קודמים של ההליך כאמור לעיל. הסנגור עצמו ציין, כי היה בקשר עם הנאשם והוא אף העביר לו מסמכים.
5. זאת ועוד, לאחר שכבר התקיימו ארבעה דיונים בפניי בנוכחות הנאשם, התחזקה התרשמותי הראשונית כי מדובר בנאשם נעדר ידע משפטי הזקוק ביותר לסיוע בהבנה ומימוש זכויותיו. זאת בפרט לאור החשדות המורכבים העומדים נגדו הנוגעים בעבירות כלכליות ובהיקפים נכבדים של מאות מיליוני שקלים, שפורטו לעיל.
6. הסנגוריה, הפנתה בעניין הנדון לע"פ 7335/05 הסניגוריה הציבורית מחוז נצרת והצפון נ' מדינת ישראל ואפי תקומי, פ"ד ס(2) 346 (2005) (להלן: "עניין תקומי"). נטען, כי באותו עניין הובהרה הבעייתיות שבמינוי סניגור מלווה ממגוון היבטים - אתיים, חוקיים, מעשיים ואחרים. עוד נטען כי פסיקת בית המשפט העליון בעניין קופר (ע"א 6922/16 קופר נ' מדינת ישראל (נבו 27.4.2021)), שהוזכרה בהחלטתי הקודמת, הייתה מקרה ייחודי שכל שיש בו הוא טיעון, הגשת מסמך, ודיון בערעור. הדבר שונה בעיני הסנגוריה מניהול תיק הוכחות סבוך. לבסוף ציינה הסנגוריה, כי מבחינתה האפשרויות הן ייצוג או שחרור ממנו.
7. אכן, יש ממש בטענת הסנגוריה, כי קווי התיחום של ההסדר הנוגע לסנגור המלווה טרם הובהרו בחקיקה והם עשויים לעורר סוגיות אתיות ואחרות (ראו גם בעניין קופר, פסקה 14). עם זאת, כפי שציינה המאשימה בצדק, בתיק זה ובעת הזו, מדובר בחששות תיאורטיים בלבד. ככל שיתעוררו קשיים בית המשפט יהיה קשוב אליהם והדבר אף יוכל לסייע בפיתוח ותיחום ההסדר הערטילאי שלגביו הלינה הסנגוריה ושכאמור אומץ, בהיקף זה או אחר, בעניין קופר על-ידי בית המשפט העליון.
8. למעלה מכך. הסנגוריה טענה כי קיומם של קשיים אתיים ואחרים מהווה מקור להבחנה בין עניין קופר למקרה של קיום הליך הוכחות. ואולם, בדיון צוין כי גם אם הקשיים האתיים והאחרים יפתרו "אנחנו לא מוכנים לקחת חלק בהליך שבו אנחנו רק צופים מהצד" (עמוד 27 שורה 29 לפרוטוקול). על פניו יש קושי בעמדה זו המציגה התנגדות גורפת למוסד הסנגור המלווה ללא תלות בתיחום אתי או אחר. נראה, כי עמדה כזו גם אינה עולה בקנה אחד עם הפסיקה בעניין קופר, שהכירה בנסיבות בהן ניתן למנות סנגור מלווה.

9. באשר להפניה לעניין תקומי יש לציין, כי אכן הוזכרה שם המורכבות הנטענת בבקשה, ואולם כבוד השופטת בייניש, שכתבה את דעת הרוב, ציינה ביחס למוסד הסנגור המלווה כי "כשלעצמי, נוטה אני לדעה כי אכן ראוי שאפשרות כזו תישקל באופן רציני על רקע המציאות בשיטתנו ובהתאמה לה" (עניין תקומי, 360).
10. עוד הפנה בית המשפט בעניין תקומי, לנסיבות הייחודיות של אותו המקרה שאינן מתאימות למינויו של עורך דין מלווה. בין היתר צוין כי הנאשם "נשאר איתן בסירובו להיות מיוצג על ידי הסניגוריה הציבורית ושב וציין כי לא ישתף פעולה עם סנגוריו ויאסור עליהם לנהל את הגנתו במשפט" (עניין תקומי, 347). כמו כן צוין כי הנאשם "אף הודיע שלא יסכים כי תיערך חקירה נגדית של עדי התביעה" (עניין תקומי, 369). מצב זה שונה לחלוטין מענייננו, כפי שפורט בהרחבה לעיל.
11. עוד טענה הסניגוריה כי המנגנון שיושם בעניין קופר נגע להליך נקודתי בערעור בבית המשפט העליון ולא בהליך הוכחות ארוך מורכב. בהקשר זה מן הראוי לציין, כי יש קושי בביצוע הכללות ביחס לסוג הליך כזה או אחר. כך למשל, יש מקרים בהם ייתכן שדווקא בהליך הוכחות ארוך הכולל עבירות מורכבות, הסיכון לפגיעה בזכויותיו של הנאשם, בהיעדר סנגור מלווה, עשוי להיות ניכר.
12. מן המקובץ עולה, כי נראה שאין מקרים רבים או תכופים בהם אדם מסרב לקבל ייצוג משפטי, אך מעוניין בסנגור מלווה (על כל פנים לא הוצגו מקרים כאלו מלבד עניין תקומי וקופר). עם זאת כאשר מתעוררים מקרים כאלו, כל מקרה נבחן לפי כלל נסיבותיו. בין היתר שוקל בית המשפט את העבירות שבכתב האישום והיקפו, מידת המורכבות של התיק, מאפייניו של הנאשם ועמדתו, ויכולתו הריאלית להגשים את זכותו להגנה במשפט פלילי בעצמו. כאמור, לא נראה שיש לקבוע מסמרות וכללים נוקשים וניתן לפתח את הנושא בפסיקה ובמקרים המתאימים, כמקובל בשיטתנו.
13. סיכומם של דברים. מדובר בתיק כלכלי מורכב. הכולל עבירות מרמה, מס והלבנת הון בשווי 390,000,000 ₪. הנאשם חשוף לעונש מאסר לא מבוטל אם יורשע וכן לחילוט רכוש. הוא מכיר באי הבנתו את סדרי הדין והראיות ומעוניין בליווי על-ידי סנגור. עם זאת הוא עומד על זכותו לייצוג עצמי. במכלול נסיבות אלו ולאור ההתרשמות מן הנאשם, מינוי סנגור מלווה נדרש כדי לאפשר לו להגשים את זכותו להגנה ראויה במשפט פלילי. ייתכן שבהמשך הדרך, כשאמונו יגדל, גם ייבחר הנאשם כי הסנגור המלווה יהפוך לסנגור מייצג. אכן, החששות שמביעה הסניגוריה קיימים. ואולם, בשלב זה הם תיאורטיים. ככל שהנסיבות ישתנו ייבחן הדבר בזמן המתאים.
14. בנסיבות המפורטות, בעת הזו, אין מקום לשנות מההחלטה שניתנה ביום 14.7.24. המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים.
- ניתנה היום, י"ט חשוון תשפ"ה, 20 נובמבר 2024, בהעדר הצדדים.